

ΓΝΩΣΤΑ ΚΑΙ ΑΓΝΩΣΤΑ

Γράφει ο Αντώνης Αμπατζής → ampandonis@gmail.com

ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ: ΕΝΑ ΣΙΩΠΗΛΟ ΚΙΝΗΜΑ

Από την πρώτη στιγμή που πάτησα το πόδι μου στην Αυστραλία μία λέξη ακούγεται συνέχεια στα αυτιά μου. Εθελοντισμός. Και βέβαια αυτό μου έκανε ιδιαίτερη εντύπωση μιάς και η καχυποψία για αυτή την λέξη ήταν ιδιαίτερα ισχυρή, αφού όλο το σύστημα στην Ελλάδα μας είχε εκπαιδεύσει να την έχουμε εξοβελίσει στο πύρ το εξώτερον. Αυτά μου ήρθαν στο μυαλό, όταν γυρίζοντας από την εκδήλωση την οποία πραγματοποίησαν νέα παιδιά το Σάββατο το βράδυ. Και αναφέρομαι βέβαια στην εκδήλωση του Blue Stage Theatre για να ενημερώσουν για την νέα τους θεατρική παράσταση. Νέοι με κέφι και ζωντάνια αφιερώνουν πολύ χρόνο και κόπο για να προσφέρουν απλόχερα και στους άλλους. Ποιά η σημασία του εθελοντισμού και γιατί εδώ στην Αυστραλία υπάρχει αυτή η εκτίμηση όταν κάποιος προσφέρει εθελοντικά χωρίς να χαρακτηριστεί κορόιδο; Αλλά ας δούμε ορισμένα βασικά χαρακτηριστικά σχετικά με αυτήν την έννοια.

Εθελοντισμός είναι η οργανωμένη, εκούσια και ανιδιοτελής προσφορά υπηρεσιών στο κοινωνικό σύνολο. Είναι η ενεργητική συμμετοχή και η ανάληψη δράσης των πολιτών, για την αντιμετώπιση προβλημάτων, για την επίτευξη κοινωφελών στόχων και τελικά για την ποιότητα ζωής και την ευτυχία των ανθρώπων. Η έννοια του εθελοντισμού βασίζεται στην ιδέα της ανθρώπινης αλληλοβοήθειας. Οι ρίζες του εθελοντισμού είναι βαθιές μέσα στην ιστορία και τη διαχρονική εξέλιξη της κοινωνίας.

Ό,τι κάνει με τη θέλησή του ο άνθρωπος έχει πολύ μεγαλύτερη αξία από αυτό που του επιβάλλεται και είναι υποχρεωμένος να το κάνει. Η συναίσθηση ευθυνών που έχει, η ενσυνείδητη ανάληψη πρωτοβουλιών και δράσης και πολύ περισσότερο η γενναιοδωρη προσφορά στο συνάνθρωπο, δείχνουν άνθρωπο ελεύθερο, δίκαιο και υπεύθυνο. Στον εθελοντισμό συνυπάρχουν όλα αυτά. Ως ελεύθερη απόφαση είναι προσωπική υπόθεση, είναι τρόπος ζωής και ατομική πειθαρχία. Ο εθελοντισμός είναι ο δείκτης του πολιτισμού μιας κοινωνίας. Γι' αυτό, όπου κι όπως κι αν εκδηλώνεται, αποτελεί δείγμα υψηλού επιπέδου, ανθρωπιάς, κοινωνικότητας και πολιτικής ωριμότητας ανθρώπων και κοινωνιών.

Παραδείγματα εθελοντισμού:

Εθελοντική δράση μπορεί ν' αναπτυχθεί παντού. Όπου υπάρχουν άνθρωποι που χρειάζονται βοήθεια και συμπαράσταση, όπου υπάρχουν προβλήματα και ανάγκες, εκεί η προσφορά των εθελοντών είναι πολύτιμη. Ανθρωπιστικές οργανώσεις εθελοντών, προσφέρουν τις υπηρεσίες τους για την καταπολέμηση της φτώχειας, της αρρώστιας, του αναλφαβητισμού και αγωνίζονται με αυταπάρνηση για να καταργηθούν οι διακρίσεις, η εκμετάλλευση και οι διώξεις, για να είναι σεβαστά τα ανθρώπινα δικαιώματα σε όλη την οικουμένη. Φιλανθρωπικές οργανώσεις και σύλλογοι ενισχύουν υλικά και πηθικά ανθρώπους που δεινοπαθούν (φτωχούς, ανέργους, αστέγους) και περιθάλπουν αρρώστους, ηλικιωμένους, ανάπηρους, ορφανά. Δραστήρια μέλη οικολογικών οργανώσεων αγωνίζονται για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. Σύλλογοι για τη διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και για τη διάδοση της γνώσης, της τέχνης του πολιτισμού αναπτύσσουν αξιόλογη δράση και

αντιστέκονται στην ομογενοποίηση και στην πολιτιστική ισοπέδωση. Η οργάνωση και η διεξαγωγή μεγάλων αθλητικών εκδηλώσεων, όπως είναι οι Ολυμπιακοί αγώνες, θα ήταν εξαιρετικά δύσκολη χωρίς τη συνδρομή εθελοντών. Τρανταχτό παράδειγμα η Ολυμπιάδα του Σίδνεϊ το 2000.

Ζωτικής σημασίας είναι και η προσφορά των εθελοντών αιμοδοτών και των δωρητών οργάνων. Τα παραδείγματα εθελοντικής προσφοράς δεν εξαντλούνται, ασφαλώς, με όσα αναφέρθηκαν. Ο εθελοντισμός είναι στάση ζωής, είναι κίνημα. Γι' αυτό, όσο περισσότεροι άνθρωποι θα συνειδητοποιούν ότι ο άνθρωπος είναι υπέρτατη αξία, τόσο θα πυκνώνουν οι τάξεις των μελών του και θα επεκτείνεται το πεδίο της εθελοντικής δράσης του. Μέσω του εθελοντισμού επιτυγχάνονται τα εξής:

1. Φέρνει τους ανθρώπους πιο κοντά και βοηθάει να διευθετηθούν τα κοινωνικά προβλήματα στη βάση.
2. Ενισχύει την απόκτηση κοινωνικών, επικοινωνιακών και επαγγελματικών δεξιοτήτων και αναπτύσσει νέες ικανότητες.
3. Ενδυναμώνει και δίνει νέο περιεχόμενο στη ζωή των ενήλικων αποφεύγοντας πράξεις που σχετίζονται με τα ναρκωτικά ή με ουσίες και πράγματα που σε κρατούν υπό εξάρτηση.
4. Αυξάνει τη δυνατότητα ενεργούς συμμετοχής των νέων στη ζωή και την εργασία.
5. Αποτελεί εν δυνάμει χώρο ανάπτυξης νέων κοινωνικών υπηρεσιών αυξάνοντας την απασχόληση.
6. Οδηγεί στη εσωτερική ολοκλήρωση του πολίτη-εθελοντή και στη συνολική μετεξέλιξη της κοινωνίας από άκρως ατομικιστικής σε κοινωνία αλληλεγγύης.

Οι εθελοντικές οργανώσεις ουσιαστικά δραστηριοποιούνται στην παραγωγή των «δημοσίων αγαθών». Αγαθά που το Κράτος αδυνατεί να προσφέρει σε επαρκή ποσότητα και ποιότητα, αλλά και ο ιδιωτικός τομέας δεν επιθυμεί να τα προσφέρει, εφόσον τα περιθώρια κέρδους δεν είναι ικανοποιητικά. Για τον λόγο αυτό οι προνοιακές και κοινωνικές υπηρεσίες, ο πολιτισμός, το περιβάλλον κ.λ.π. αποτελούν τα προνοιακά εκείνα πεδία στα οποία οι εθελοντικές οργανώσεις καλούνται να δραστηριοποιηθούν.

Η αξία του εθελοντισμού έγκειται στο ότι με αυτόν διαμορφώνεται μια κοινωνία, το κέντρο της οποίας είναι η ενεργός συμμετοχή του πολίτη στα κοινά.

Ο εθελοντισμός αντιστρατεύεται το πνεύμα του ατομισμού και της εσωστρέφειας και της ιδιοτέλειας που επικρατεί στην εποχή μας. Ο άνθρωπος που προσφέρει εθελοντικά τις υπηρεσίες του στο

κοινωνικό σύνολο δε βλέπει πια τη ζωή του με τη ματιά του εγωκεντρικού ατόμου που βάζει πάνω από όλα το προσωπικό του συμφέρον και κύρος, αλλά με την ευρύτητα της σκέψης του ανθρώπου που συναισθάνεται πως είναι μέλος μιας κοινότητας ανθρώπων και πως η προσωπική του ζωή είναι άρρηκτα δεμένη με αυτήν. Έτσι, δε διευκολύνεται μόνο η ενσωμάτωση του ατόμου στο κοινωνικό σύνολο στο οποίο ανήκει, αλλά αναπτύσσεται και η συντροφικότητα και συσφίγγονται οι σχέσεις και οι δεσμοί ανάμεσα στους ανθρώπους, που συνειδητοποιούν την αλληλεξάρτησή τους.

Ο εθελοντισμός ασκεί ιδιαίτερα σημαντική επίδραση και στον ψυχισμό του ανθρώπου, τόσο του εθελοντή όσο και αυτού που δέχεται τις ευεργεσίες του. Ο εθελοντής νιώθει τη μεγάλη ηθική ικανοποίηση που προσφέρει η αγαθοεργία και η κοινωνική αναγνώριση για τις υπηρεσίες του στο κοινωνικό σύνολο. Είναι η ικανοποίηση που προέρχεται από τη συναίσθηση του χρέους προς το συνάνθρωπο και από την εκπλήρωση του χρέους αυτού. Αυτά ακριβώς τα κίνητρα που ανέδειξαν μεγάλους ανθρωπιστές και αγίους. Παράλληλα, η ανταπόκριση όλο και περισσότερων ανθρώπων και η συμμετοχή τους στο εθελοντικό κίνημα δεν ενισχύει μόνο την αποτελεσματικότητα, αλλά και τη δύναμη του εθελοντή, που βλέπει κι άλλους να έχουν τις ίδιες ευαισθησίες και το όραμα για έναν καλύτερο κόσμο. Εξάλλου, ο άνθρωπος που ευεργετείται νιώθει πιο ασφαλής, καθώς διαπιστώνει πως δεν είναι μόνος, πως υπάρχουν άνθρωποι που συμμερίζονται το πάθος του, που πρόθυμα του προσφέρουν και την ηθική στήριξη και την υλική βοήθεια που χρειάζεται.

Τέλος, ο εθελοντισμός δίνει ουσιαστικό νόημα, σκοπό και πληρότητα στη ζωή των ανθρώπων. Την πληρότητα που έχουν ανάγκη όσοι δεν ξέρουν πού να διοχετεύσουν τις δημιουργικές τους δυνάμεις, πώς να αξιοποιήσουν τον ελεύθερο χρόνο τους, πώς να αποφύγουν την πλήξη και την ανία στην οποία τους οδηγεί η αποξένωση απ' τους συνανθρώπους, η απομάκρυνση από τα πνευματικά ενδιαφέροντα, η κοινωνική αναλγησία και η ηθική αλλοτρίωση. Η φιλανθρωπία, ως αγάπη και ανιδιοτελής βοήθεια προς το συνάνθρωπο, δεν πρέπει να είναι μόνον υπόθεση μελών της υψηλής κοινωνίας που ανήκουν σε κάποιον φιλανθρωπικό σύλλογο ή λέσχη, αλλά πρέπει να γίνει υπόθεση όλων των ανθρώπων. Και αυτό θα γίνει μόνο αν διαδοθεί το πνεύμα του εθελοντισμού, αν όλο και περισσότεροι άνθρωποι προσχωρούν στις γραμμές του εθελοντισμού.

